

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A TREIA

HOTĂRÂREA
din 18 martie 2014
În Cauza Beraru împotriva României
(Cererea nr. 40107/04)
Strasbourg

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În Cauza Beraru împotriva României,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, președinte, Alvina Gyulumyan, Dragoljub Popović, Luis López Guerra, Johannes Silvis, Valeriu Grițco, Iulia Antoanella Motoc, judecători, și Santiago Quesada, grefier de secție,
după ce a deliberat în camera de consiliu, la 18 februarie 2014,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 40107/04 îndreptată împotriva României, prin care un cetățean israelian, domnul Sorin Schumel Beraru („reclamantul”), a sesizat Curtea la 12 noiembrie 2004, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul a fost reprezentat de domnul B. Schneider și de domnul F. Schultehinrichs, avocați în Frankfurt am Main. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna I. Cambrea, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul a afirmat că nu a beneficiat de dreptul la un proces echitabil în cadrul procesului penal îndreptat împotriva sa. Acesta s-a plâns, în special, că administrarea probelor de către instanțele interne nu a respectat principiul contradictorialității și că instanțele interne au încălcat normele pentru administrarea probelor. Acesta s-a plâns, de asemenea, că instanțele interne nu și-au respectat obligația de a asigura acces la toate probele și nu au luat măsuri pentru ca avocații săi să aibă acces corespunzător la dosar pentru a-i pregăti apărarea.

4. La 27 ianuarie 2011, cererea a fost comunicată Guvernului.

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamantul s-a născut în 1949 și locuiește în Tel Aviv.

A. Istoricul procesului penal

6. În 2001, Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a dispus începerea urmăririi penale față de reclamant în legătură cu achiziționarea societății comerciale românești CICO, vândută la licitație de statul român. Reclamantul era învinuit de săvârșirea unor infracțiuni financiare grave.

7. În mai 2001, pe numele reclamantului s-a emis un mandat internațional de arestare.

8. La 18 februarie 2002, procurorul responsabil de caz (H.G.) i-a informat, în scris, pe superiorii

ierarhic că i se oferise o mită considerabilă [1,5 milioane de dolari americani (USD)] ca să revoce mandatul de arestare emis pe numele reclamantului. Aceasta a adăugat că soțul său (H.D.) fusese contactat de ofițeri de poliție care se oferiseră să îi faciliteze acesteia contactul cu S.H. - persoana folosită de reclamant ca intermediar.

9. În consecință, Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a autorizat supravegherea și înregistrarea convorbirilor telefonice dintre persoanele implicate în darea de mită.

10. La 14 iunie 2002, doi dintre ofițerii de poliție implicați în darea de mită, B.R. și U.I., s-au întâlnit cu soțul doamnei procuror, H.D., la terasa unui restaurant din București ca să-i ofere partea cuvenită din mita avută în vedere. Aceștia au fost reținuți în momentul în care îi înmânau lui H.D. suma de 99 700 USD.

B. Procesul penal împotriva reclamantului în fața instanței de prim grad

11. S-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale față de reclamant, S.H. și trei ofițeri de poliție care au fost intermediari.

12. Prin rechizitoriul din 11 iulie 2002, reclamantul a fost inculpat pentru dare de mită, faptă prevăzută la art. 255 alin. (1) din Codul penal al României, coroborat cu art. 7 alin. (2) din Legea nr. 78/2000. Ceilalți patru co-inculpați, S.H., B.R., U.I. și B.S.L., au fost acuzați de complicitate la infracțiunea de dare de mită.

1. Faptele în versiunea procurorului

13. Potrivit procurorului, reclamantul i-a solicitat lui S.H. să îi rezolve problemele juridice din România. În baza instrucțiunilor date de reclamant, S.H. l-a contactat pe B.S.L., un ofițer de poliție din București pe care îl cunoștea, și i-a cerut ajutorul pentru a lua legătura cu H.G., procurorul desemnat să efectueze urmărirea penală în dosarul reclamantului. B.S.L. l-a ajutat pe S.H. să se întâlnească cu alți doi ofițeri de poliție, B.R. și U.I., despre care se spunea că sunt apropiați ai soțului doamnei procuror, H.D.

14. S.H. și ofițerii de poliție B.R. și U.I. au avut câteva întâlniri. Cei doi ofițeri l-au informat pe S.H. că problemele juridice ale reclamantului se puteau rezolva în schimbul unei sume de 2-3 milioane USD, care urma să fie împărțită între mai multe persoane, inclusiv procurorul H.G. Întrucât reclamantul nu a acceptat să plătească suma propusă, S.H. s-a deplasat la Tel Aviv împreună cu B.R. și U.I. pentru a discuta chestiunea direct cu reclamantul. În Tel Aviv s-a convenit asupra sumei de 1,5 milioane USD, dar nu și asupra modului în care urma să fie plătită aceasta.

15. La 19 martie 2002, U.I. și B.R. s-au întâlnit cu soțului doamnei procuror și i-au comunicat oferta reclamantului. Doamna procuror și soțul său au informat autoritățile competente că li s-a oferit mită.

16. La 10 iunie 2002, S.H. s-a deplasat împreună cu B.R. și U.I. la Anvers pentru a lua o parte din banii trimiși de reclamant din Israel printr-un intermediar. Aceștia s-au întors în data de 14 iunie 2002. În seara aceleiași zile, B.R. și U.I. s-au întâlnit cu soțul doamnei procuror, H.D., la terasa unui restaurant din București ca să-i dea banii. Aceștia au fost reținuți de către anchetatori, care fuseseră avertizați de H.D., chiar în momentul în care îi înmânau 99 700 USD.

2. Faptele în versiunea reclamantului

17. Versiunea reclamantului asupra faptelor diferă de versiunea prezentată de procuror și la care au achiesat toate instanțele interne.

18. Reclamantul a afirmat că relația sa cu S.H. era tensionată deoarece știa că S.H. făcuse plângeri penale și dăduse declarații incriminatoare la adresa lui în dosarul CICO. Mai mult, reclamantul inițiasse o procedură de evacuare împotriva lui S.H. deoarece acesta din urmă nu mai plățise chiria pentru un apartament închiriat de la reclamant.

19. Reclamantul susținea că S.H. îl contactase în Israel oferindu-se să îi rezolve problemele juridice din România în schimbul unui salariu lunar de 2 000 USD, încetarea procedurii de evacuare îndreptată împotriva lui și plata tuturor datoriilor lui. În acest sens, S.H. a menționat legătura sa cu procurorul H.G. și cu polițiștii care erau apropiați ai H.G. și ai soțului acesteia. Reclamantul a afirmat că nu a acceptat oferta lui S.H. Din contră, acesta a susținut că a continuat procedura de evacuare îndreptată împotriva lui S.H., prezentând instanțelor interne un ordin de evacuare.

20. Mai mult, reclamantul a afirmat că nu îi oferise lui H.G. nicio sumă de bani. Acesta susținea că polițiștii s-au întâlnit cu el în aprilie 2002, în Tel Aviv, la inițiativa lui S.H. și îi ceruseră 1,5 milioane USD în schimbul anulării mandatului internațional de arestare. După ce a refuzat să plătească banii, reclamantul și-a contactat avocatul, A.M., l-a informat despre ofertă și i-a solicitat să informeze autoritățile române despre situație. În pofida dezacordului evident al reclamantului, S.H. s-a implicat în continuare în problemele din România fără nicio aprobare.

21. Reclamantul a mai afirmat că nu el furnizase cei 97 000 USD confiscați în timpul flagrantului și

că, după cum reieșea din declarațiile polițiștilor, banii fuseseră luați din apartamentul lui S.H.

3. Procesul penal

22. La 12 iulie 2002, dosarul cauzei a fost înregistrat pe rolul Tribunalului Militar București.

23. Probele prezentate de procuror au inclus transcrieri ale înregistrărilor convorbirilor telefonice dintre inculpați, dintre care unele erau în română, iar altele în ebraică.

24. Avocații aleși de reclamant nu au avut acces la dosar cât timp s-a aflat la Tribunalul Militar București. La 17 iulie 2002, avocații reclamantului au depus o cerere pentru încuviințarea fotocopierii documentelor aflate la dosar. Inițial, cererea a fost respinsă fără nicio motivare. Respingerea cererii a fost justificată ulterior prin lipsa echipamentului necesar și s-a sugerat ca avocații să ia notițe scrise de mână. Avocații au semnalat că dosarul avea patru sute de pagini și că era pus la dispoziția publicului numai pentru patru ore pe zi, în vreme ce până la ședința de judecată mai erau doar patru zile lucrătoare. Tribunalul Militar București le-a acordat avocaților timp suplimentar pentru consultarea dosarului și posibilitatea de a fotocopia cel mult treizeci de pagini din dosar.

25. La 4 decembrie 2002, instanța militară a hotărât că nu avea competența să examineze cauza. La 7 ianuarie 2003, Curtea Supremă de Justiție a stabilit că respectiva cauză intra în competența Curții de Apel București.

26. Procesul s-a desfășurat în lipsa reclamantului. Potrivit argumentelor avocaților săi, reclamantul avea cunoștință de proces, dar a preferat să rămână în Israel din cauza stării sale de sănătate. Prin urmare, în cursul procesului, acesta a fost reprezentat de avocați aleși de el.

27. La 3 februarie 2003, avocații reclamantului au cerut fotocopiarea documentelor aflate la dosar. Din nou, au întâmpinat dificultăți în acest sens și nu li s-a permis să copieze anumite documente (ca de exemplu, transcrierile convorbirilor telefonice interceptate).

28. La 21 februarie 2003, avocații reclamantului au declarat că reclamantul ar trebui să beneficieze de cauza de impunitate prevăzută la art. 255 alin. (3) C. pen., în același fel în care beneficiase și soțul doamnei procuror. În acest sens, avocații au prezentat o declarație scrisă dată în fața unui notar public în data de 18 iulie 2002 de către un avocat din New York, A.M. Avocații au susținut că declarația fusese transmisă prin fax Ministerului Afacerilor Externe din România. Potrivit declarației respective, A.M. i-a acordat reclamantului servicii juridice în legătură cu procesele din România. În aprilie 2002, reclamantul l-a informat despre cei doi polițiști care s-au oferit să obțină anularea mandatului internațional de arestare emis pe numele său în schimbul unei mite de 1,5 milioane USD. Avocatul a mai declarat că a comunicat informația autorităților române în data de 10 mai 2002, dar nu a primit niciun răspuns.

Instanța a trimis ministerului o scrisoare în care solicita să fie informată dacă declarația fusese trimisă și ce măsuri s-au luat în consecință. Ministerul nu a confirmat primirea vreunui fax sau email din partea avocatului reclamantului.

29. La 21 și 26 februarie 2003, cei patru co-inculpați au dat declarații verbale în fața instanței.

30. La 5 și 12 martie 2003, completul de judecător unic a audiat șase martori, printre care și procurorul H.G. și soțul acesteia.

31. La 11 martie 2003, unul dintre avocații reclamantului a făcut cerere pentru a obține o copie înregistrată a convorbirilor telefonice folosite ca probe la dosar. Reclamantul a afirmat că cererea sa a fost respinsă și că, în pofida cererilor repetate pentru ascultarea înregistrărilor audio ale convorbirilor, apărarea nu a avut nicio posibilitate să le asculte integral.

32. În ședința din 11 martie 2003, atunci când instanța a difuzat casetele audio pe care erau înregistrate convorbirile telefonice ale reclamantului, interpretul de limbă ebraică desemnat de instanță a informat instanța că există discrepanțe între conținutul transcrierilor din dosar și înregistrările audio prezentate ca probe de către procuror, insistând asupra necesității unui raport de expertiză tehnică pentru clarificări. Instanța a dispus efectuarea unei expertize asupra conținutului și autenticității casetelor audio de către Institutul Național de Expertize Criminalistice („I.N.E.C.”), o instituție publică aflată în subordinea Ministerului Justiției. Taxele de expertiză criminalistică au fost plătite de reclamant; un expert desemnat de reclamant a primit încuviințarea de a participa la întocmirea raportului.

33. Ședințele au fost amânate de câteva ori pe motiv că, printre altele, raportul de expertiză tehnică nu era gata încă.

34. Curtea de apel a fost inițial reunită în complet de judecător unic. Ca urmare a modificării în cursul procesului a Codului român de procedură penală, în compunerea instanței a intrat un al doilea judecător pentru prima dată în cadrul ședinței din 21 mai 2003. La acea dată, cele mai multe dintre probe fuseseră deja prezentate judecătorului unic. Probele respective nu au fost reexamineate.

35. În cadrul ședinței din 13 octombrie 2003, curtea de apel a luat act de faptul că inculpatul solicitase ca respectivele casete audio să fie ascultate în instanță pentru a se stabili dacă transcrierile de la dosar corespundeau cu înregistrările, dacă înregistrările fuseseră efectuate în conformitate cu prevederile legale și dacă unele fragmente fuseseră scoase din context. De asemenea, instanța

națională a considerat că, având în vedere faptul că dispusese realizarea unui raport de expertiză tehnică privind casetele, acestea nu puteau fi ascultate în instanță până când nu erau analizate.

36. În cadrul ședinței din 24 noiembrie 2003, părțile au dezbătut o scrisoare trimisă de I.N.E.C., în care institutul declara că nu avea experți calificați pentru identificarea persoanelor după voce și vorbire. Avocații reclamantului și ceilalți inculpați au insistat să se stabilească o nouă dată pentru ședință, după includerea unui raport de expertiză în documentele de la dosar.

37. În cadrul ședinței din 15 decembrie 2003, părțile au fost informate că raportul de expertiză tehnică nu era gata. Avocații reclamantului au insistat că raportul trebuie finalizat dacă se dorește ca transcrierile să rămână la dosar.

38. În cadrul ședinței din 22 decembrie 2003, unul dintre avocații reclamantului a solicitat administrarea unor probe suplimentare. Doamna avocat a precizat că ar trebui obținute mai multe informații despre proveniența banilor confiscați în timpul flagrantului. Aceasta a mai solicitat luarea unei declarații lui A.M., conform cererii scrise cu privire la declarația acestuia făcută în fața unui notar public american în data de 18 iulie 2002. Respectiva declarație scrisă fusese prezentată instanței la 21 februarie 2003. Instanța a respins cererile respective motivând că probele noi nu sunt relevante.

39. În cadrul aceleiași ședințe, curtea de apel a concluzionat că, având în vedere scrisoarea din partea I.N.E.C. și condițiile în care trebuiau să fie analizate casetele, timpul necesar pentru analizare și poziția inculpaților, era imposibilă întocmirea raportului și a revocat dispoziția pentru întocmirea lui.

40. La 8 ianuarie 2004, avocații aleși de reclamant au solicitat încuviințarea instanței pentru renunțarea la mandatul de reprezentare a reclamantului, motivând că nu îi puteau asigura o apărare corespunzătoare. În acest sens, avocații au invocat faptul că, la începutul procesului, nu avuseseră cunoștință de conținutul rechizitoriului și de probele împotriva clientului lor, care nu le fuseseră comunicate. Cererile lor pentru a obține copii ale documentelor aflate la dosar au fost respinse sistematic pe motiv că, din lipsa echipamentului necesar, numai treizeci de pagini puteau fi fotocopyate (deși dosarul avea câteva sute de pagini). Nu li s-a permis să obțină copii ale anumitor documente din dosar. Avocații au mai afirmat că, în data de 11 martie 2003, au făcut cerere pentru a obține transcrierea convorbirilor telefonice, care a fost respinsă de instanță prin ordonanța președințială pronunțată la 22 noiembrie 2003. Referitor la raportul de expertiză tehnică privind convorbirile telefonice interceptate, aceștia au afirmat că, după ce instanța dispusese prezentarea acestuia în data de 11 aprilie 2002, la 15 decembrie 2003 instanța a revocat decizia de a obține această probă, pe care o considerau de importanță covârșitoare, fără să prezinte o motivare rezonabilă. Avocații au adăugat că, deși prin încheierea de ședință din 19 martie 2003 se încuviințase audierea reclamantului de către o comisie rogatorie, în baza cererii scrise, instanța a decis la 25 noiembrie 2003 să renunțe la acest mijloc de probă motivând că apărarea nu luase măsurile necesare pentru audierea reclamantului pe acea cale.

41. La 21 ianuarie 2004, I.N.E.C. și-a prezentat raportul, în care a concluzionat că respectivele casete audio nu erau originale și, prin urmare, în absența unor informații suplimentare, acestea puteau fi copii, amestecuri realizate cu sau fără intenția de a prezenta o înregistrare falsă, ori erau fabricate. De asemenea, s-a declarat că identificarea persoanelor după voce putea fi realizată numai pe baza înregistrărilor originale, folosind același echipament precum acela folosit pentru înregistrare, pe care însă instanța nu l-a pus la dispoziție, în pofida cererilor repetate în acest sens.

42. Prin hotărârea pronunțată la 26 ianuarie 2004, Curtea de Apel București l-a declarat pe reclamant vinovat de săvârșirea infracțiunii de dare de mită și l-a condamnat la 7 ani de închisoare.

43. După o amplă prezentare a rechizitoriului procurorului, instanța a continuat cu propriul raționament. Instanța a prezentat faptele, așa cum au fost stabilite pe baza probelor respective, în privința cărora a reținut că se coroborau cu versiunea procurorului asupra faptelor.

44. În continuare, curtea de apel a declarat:

„Chiar dacă se poate considera că toate celelalte probe prezentate au un oarecare grad de subiectivitate, transcrierile conversațiilor telefonice dintre inculpați nu lasă loc pentru prea multe îndoieli în ceea ce privește activitatea și conduita lor, modul în care intenționau să rezolve problema, atitudinea lor față de instituțiile statului, precum și opiniile acestora cu privire la anumiți colegi (ofițeri de poliție), procurori, judecători, reprezentanți ai Serviciilor Secrete și chiar lideri ai statului român.

[...]

Pârâții U.I., B.R., S.H., și chiar și B.S.L. au încercat să susțină că au fost determinați să săvârșească infracțiunile de care erau învinuiți de atitudinea și acțiunile persoanelor cărora le ceruseră ajutorul, respectiv ofițerul de poliție H.D. și alți ofițeri de poliție, precum și procurorul H.G. [...]

[...]

Astfel cum s-a menționat anterior, convorbirile telefonice dintre inculpați, care au fost

înregistrate pe parcursul mai multor luni, arată clar și fără nicio îndoială că inculpații au săvârșit cu intenție infracțiunile de care au fost învinuiți și și-au asumat riscurile implicate de acestea. În cursul procesului penal, în încercarea de a se apăra, aceștia au argumentat că înregistrările au fost obținute în mod nelegal, că transcrierile nu erau conforme cu înregistrările, că în unele locuri vocile nu erau ale lor și că unele fragmente din transcrieri au fost scoase din context și nu au fost prezentate integral, argumente care au condus la solicitarea de a asculta casetele în prezența unui martor expert vorbitor de limba ebraică și, ulterior, la solicitarea efectuării unei expertize tehnice. [...] În același timp, ar trebui subliniat faptul că singura instituție care avea obligația legală de a efectua o expertiză tehnică a înregistrărilor nu și-a îndeplinit obligația și nu a respectat dispoziția curții, făcând imposibilă prezentarea acestei probe.”

45. Curtea de apel a subliniat rolul decisiv jucat de S.H. în darea de mită:

„Cu ajutorul lui S.H., pârâții U.I. și B.R. au mers în Israel, unde s-au întâlnit cu pârâțul Sorin Beraru și au discutat problemele pe care acesta din urmă le avea în România.

Aceștia nu au putut stabili un plan de acțiune deoarece pârâțul Beraru nu avea încredere în legăturile celor doi ofițeri de poliție și ajutorul pe care îl puteau obține din partea legăturilor respective. Pe de altă parte, pârâții U.I. și B.R. au fost și ei nemulțumiți de rezultatul vizitei lor. Cu toate acestea, persoana care a încercat din nou să stabilească legătura a fost pârâțul S.H., care nu numai că a suportat cheltuielile de transport și costul cazării pentru cei doi pârâți, ci le-a și obținut vize de intrare în Israel.”

C. Procesul penal în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție

46. Reclamantul a declarat recurs împotriva hotărârii pronunțate în primă instanță susținând că, *inter alia*, nu a fost citat corespunzător la proces, compunerea completului de judecată în primă instanță s-a modificat în timpul procesului, pronunțarea hotărârii nu a fost publică și că nu s-au respectat normele procedurale privind încuviințarea probelor. Acesta a mai declarat că existaseră nereguli procedurale în legătură cu înregistrarea convorbirilor telefonice și folosirea transcrierilor acestora ca probe în cadrul procesului. Astfel, acesta a argumentat că respectivele convorbiri telefonice nu fuseseră prezentate integral în transcrieri, așa cum prevedea Codul român de procedură penală, și că traducerea lor din ebraică în română nu s-a realizat cu acuratețe.

47. Acesta mai susținea că, în cazul său, existase o înscenare din partea poliției. Acesta a afirmat că erau incorecte constatările de fapt ale instanței de prim grad. Acesta insista că nu oferise bani în schimbul unei soluționări favorabile a procedurii îndreptate împotriva sa și nici nu a fost de acord ca S.H. să-l plătească pe procurorul care coordona urmărirea penală.

În această privință, reclamantul a afirmat că niciuna dintre înregistrările convorbirilor telefonice dintre el și S.H. nu putea dovedi că i-a solicitat lui S.H. să îi rezolve problemele juridice din România. Reclamantul fusese bombardat în mod repetat cu propuneri din partea lui S.H. și a polițiștilor, fiecare încercând să obțină avantaje financiare de la el. După ce soțul doamnei procuror a informat autoritățile române despre mita oferită, convorbirile telefonice dintre reclamant și S.H. nu au mai fost înregistrate - deși respectivele convorbiri ar fi putut fi relevante în legătură cu concluziile stabilite în urma vizitei polițiștilor la Tel Aviv și aranjamentele pentru plata unei părți din suma de 1,5 milioane USD.

48. Reclamantul a mai afirmat că raportul privind flagrantul era incomplet, acesta neconținând nicio informație despre proveniența banilor.

49. Prin hotărârea definitivă din 14 mai 2004, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul. Aceasta a confirmat constatările de fapt ale instanței de prim grad și a concluzionat că respectiva instanță a analizat în mod corespunzător probele prezentate în fața sa și că modul în care a încadrat infracțiunile și a aplicat pedeapsa a fost corect. Instanța supremă și-a bazat hotărârea pe probele prezentate în primă instanță. Instanța a făcut în mod repetat referire la înregistrările convorbirilor telefonice dintre reclamant și S.H., reținând că reieșea clar din înregistrările respective că reclamantul fusese informat de S.H. despre toate demersurile întreprinse în legătură cu mita și îi dăduse lui S.H. instrucțiuni despre cum să acționeze în numele său. Hotărârea definitivă nu a inclus nicio motivare cu privire la legalitatea sau admisibilitatea casetelor și a transcrierilor acestora.

II. Dreptul intern relevant

50. Dispozițiile legale referitoare la folosirea casetelor audio ca probe într-un proces penal, în vigoare la momentul faptelor, precum și modificările ulterioare ale legislației, sunt prezentate în detaliu în hotărârea pronunțată în cauza *Dumitru Popescu împotriva României* (nr. 2) (nr. 71525/01, pct. 44-46, 26 aprilie 2007).

51. Art. 385⁹ alin. (1) pct. 10 C. proc. pen. prevede că se poate face recurs în cazul în care instanța

de prim grad nu s-a pronunțat cu privire la unele probe administrate ori asupra unor cereri esențiale pentru părți, de natură să garanteze drepturile lor și să influențeze soluția procesului. În continuare, art. 385¹⁵ C. proc. pen. prevede că, în cazul în care Curtea Supremă de Justiție admite recursul, când este necesară administrarea de probe, aceasta dispune rejudecarea cauzei de către instanța care a judecat cauza sau de către o altă instanță echivalentă.

ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 și § 3 din Convenție

52. Reclamantul s-a plâns, în temeiul art. 6 § 1 și § 3 lit. b), c) și d) din Convenție, de o serie de încălcări ale garanțiilor unui proces echitabil, în special:

a) Reclamantul s-a plâns că i-a fost încălcat dreptul de a fi judecat de o instanță independentă și imparțială deoarece la cinci luni de la începutul procesului în fața Curții de Apel București, completul inițial format dintr-un judecător unic a fost extins cu un al doilea judecător după ce instanța examinase deja majoritatea probelor, iar cel de-al doilea judecător a deliberat și a semnat hotărârea fără să fi examinat personal probele.

b) Reclamantul s-a plâns că instanțele interne nu și-au respectat obligația de a asigura accesul la toate probele și nu s-au asigurat că avocații săi au acces corespunzător la dosar pentru a-i pregăti apărarea.

c) Reclamantul s-a mai plâns că administrarea probelor de către instanțele interne nu a respectat principiul contradictorialității și că normele pentru administrarea probelor fuseseră încălcate de către instanțele interne. Acesta s-a mai plâns că a fost condamnat în baza, în principal, a transcrierilor unor casete audio despre care acesta pretindea că nu ar fi trebuit să fie folosite ca probe la dosar.

53. Art. 6 din Convenție este redactat după cum urmează în părțile relevante:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. [...]

3. Orice acuzat are, în special, dreptul: [...]

b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării; [...]

A. Cu privire la admisibilitate

54. Guvernul a afirmat că reclamantul nu a epuizat căile de atac interne în legătură cu capătul de cerere referitor la încălcarea principiului nemijlocirii de către instanțele interne, deoarece nu a formulat acest capăt de cerere în fața instanței de prim grad sau a instanțelor de apel.

55. Reclamantul a contestat argumentele Guvernului.

56. Curtea reține că reclamantul a invocat în recursul său problema modificării în timpul procesului a compunerii completului de judecată în primă instanță (a se vedea *supra*, pct. 46). Deși nu a invocat această chestiune în fața instanței de prim grad, reclamantul nu a renunțat la dreptul său de a o invoca ulterior. În consecință, Curtea respinge excepția ridicată de Guvern. De asemenea, Curtea observă că acest capăt de cerere și celelalte capete de cerere formulate în temeiul art. 6 din Convenție nu sunt în mod vădit nefondate în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție și nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, trebuie declarate admisibile.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

a) Argumentele Guvernului

57. Guvernul a subliniat că modificarea compunerii completului de judecată consta doar în numirea

unui al doilea judecător începând cu ședința din 21 mai 2003, primul judecător rămânând același. Acesta a argumentat și că judecătorul nou-numit avusese acces la dosarele și casetele dezbătute în cadrul ședințelor anterioare și că avusese posibilitatea să cunoască declarațiile fiecărui pârât și martor. Mai mult, instanța de prim grad a pronunțat hotărârea la 26 ianuarie 2004, adică la opt luni de la numirea acestuia.

58. Referitor la faptul că Tribunalul Militar Teritorial București le-a refuzat avocaților reclamantului accesul la dosar, Guvernul a recunoscut că avocații aleși ai reclamantului întâmpinaseră anumite dificultăți la copierea documentelor din dosarul cauzei. Cu toate acestea, Guvernul a adăugat că avocații aleși ai reclamantului avuseseră acces nerestricționat la dosarul cauzei în timpul procesului desfășurat în fața Curții de Apel București. Instanța le-a aprobat toate cererile referitoare la studierea sau copierea documentelor din dosar.

59. Guvernul a susținut că reclamantul a avut acces la probele aflate la dosar și ocazia de a contesta înregistrările și utilizarea lor în cursul procedurii interne.

Guvernul a susținut că înregistrările au fost efectuate în conformitate cu legislația aplicabilă, respectiv art. 91 alin. (1)-(5) C. proc. pen. Acesta a mai afirmat că transcrierile din dosar conțineau convorbirile înregistrate în integralitate, iar faptul că înregistrările nu au fost ascultate în instanță nu a împiedicat încuviințarea acestei probe.

Acesta a subliniat că înregistrarea convorbirilor telefonice nu fusese singura probă examinată de instanțele interne. Instanțele au ascultat declarațiile reclamantului, ale co-înculpaților și ale martorilor și au examinat documentele oficiale incluse în dosarul cauzei. Guvernul a arătat că faptul că instanțele interne nu admiseseră audierea în instanță a tuturor martorilor reclamantului nu încălcăse dreptul la un proces echitabil în sensul în care se înțelege acest termen în jurisprudența consacrată a Curții. Acesta a mai subliniat că reclamantul nu s-a plâns instanței de apel de faptul că instanța de prim grad i-a respins cererea de a prezenta probe privind proveniența banilor oferiți ca mită.

b) Argumentele reclamantului

60. Referitor la modificarea compunerii completului de judecată, reclamantul a declarat că majoritatea declarațiilor fuseseră făcute în absența celui de-al doilea judecător, care, prin urmare, nu ar fi fost în măsură să stabilească credibilitatea lor în baza observațiilor directe.

Acesta a mai susținut că nu doar audierea martorilor și pârâților avusese loc în absența celui de-al doilea judecător, ci și ascultarea în instanță a convorbirilor telefonice înregistrate, ceea ce constituise pilonul central al probelor pe care se bazase condamnarea sa. Acesta a adăugat că respectivele declarații reprezentaseră mijloace de probă importante deoarece autenticitatea înregistrărilor nu putuse fi stabilită și a subliniat că instanța a respins, fără nicio motivare rezonabilă, niște mijloace de probă suplimentare pe care apărarea dorise să le prezinte ulterior numirii celui de-al doilea judecător.

61. Referitor la accesul avocaților săi la dosar, reclamantul a subliniat că instanțele interne nu și-au respectat obligația de a asigura accesul la toate probele și nu s-au asigurat că avocații săi au acces corespunzător la dosar pentru a-i pregăti apărarea. Acesta a mai subliniat că, în vederea pregătirii apărării, era esențial ca avocații săi aibă acces deplin și efectiv la toate documentele din dosarul cauzei, mai ales la transcrierile convorbirilor telefonice înregistrate.

62. Reclamantul a susținut că temeiul principal al condamnării sale îl constituiseră convorbirile telefonice înregistrate care, așa cum declarase I.N.E.C. în expertiza din 22 ianuarie 2004, nu erau autentice. Acesta a mai afirmat că încercările sale de a contesta autenticitatea înregistrărilor și reproducerea lor incorectă în transcrieri nu au fost luate în considerare de către instanța de fond. Acesta s-a plâns că a fost condamnat în baza, în principal, a transcrierilor unor casete audio despre care pretindea că nu ar fi trebuit să fie folosite ca probe la dosar.

2. Motivarea Curții

63. Întrucât cerințele prevăzute la art. 6 § 3 trebuie considerate a fi aspecte specifice ale dreptului la un proces echitabil garantat prin art. 6 § 1, Curtea va examina cererea în raport cu cele două alineate coroborate (a se vedea, printre alte hotărâri, *F.C.B. împotriva Italiei*, 28 august 1991, pct. 29, seria A nr. 208-B și *Krombach împotriva Franței*, nr. 29731/96, pct. 82, CEDO 2001-II). Astfel, Curtea va examina, pe rând, fiecare dintre diferitele motive care au stat la baza prezentei cereri, pentru a stabili dacă procesul, în ansamblu, a fost echitabil [a se vedea *Al-Khawaja și Tahery împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 26766/05 și 22228/06, pct. 143, CEDO 2011].

a) Compunerea completului de judecată în primă instanță

64. Curtea consideră că un aspect important al unui proces penal echitabil este posibilitatea pe care o are inculpatul de a fi confruntat cu martorii în prezenta judecătorului care, în cele din urmă, se pronunță asupra cauzei. Principiul nemijlocirii este o garanție importantă în procesul penal în cadrul căruia observațiile făcute de instanță cu privire la comportamentul și credibilitatea unui martor pot

avea consecințe importante pentru inculpat. Prin urmare, o modificare adusă compunerii instanței de judecată ulterior audierii unui martor important ar trebui să determine în mod normal o nouă audiere a martorului respectiv [a se vedea *P.K. împotriva Finlandei* (dec.), nr. 37442/97, 9 iulie 2002].

65. În prezenta cauză, Curtea observă că judecătorul unic îi audiase pe ceilalți co-inculpați alături de reclamant și pe martori în februarie și în martie 2002. După numirea celui de-al doilea judecător, co-inculpații și martorii audiați anterior nu au fost audiați din nou.

66. Curtea acceptă faptul că, deși cel de-al doilea judecător a fost numit în mai 2003, la cinci luni de la începerea procesului, primul judecător, care a administrat singur majoritatea probelor, a rămas același pe parcursul procesului. De asemenea, Curtea acceptă că cel de-al doilea judecător a avut la dispoziție stenogramele ședințelor de judecată în care au fost audiați martorii și co-inculpații. Cu toate acestea, remarcând că reclamantul a fost condamnat exclusiv pe baza unor mărturii care nu au fost ascultate direct de către cel de-al doilea judecător, Curtea consideră că disponibilitatea stenogramelor respective nu poate compensa neîndeplinirea cerinței nemijlocirii în cadrul procesului.

67. De asemenea, Curtea constată că există posibilitatea ca o instanță superioară sau instanța supremă să remedieze, în anumite circumstanțe, deficiențele procedurii în primă instanță (a se vedea *De Cubber împotriva Belgiei*, 26 octombrie 1984, pct. 33, seria A nr. 86). În prezenta cauză, Curtea observă că instanța de ultim grad de jurisdicție nu numai că a menținut hotărârea instanței de prim grad, ci, în plus, și-a bazat propria decizie pe probe prezentate în primă instanță fără să le examineze direct.

68. Cu toate acestea, în opinia Curții, împrejurările legate de disputata modificare a compunerii completului de judecată din cadrul Curții de Apel București nu pare să fie de natură să-i pună la îndoială imparțialitatea. Pe de altă parte, modificarea respectivă trebuie examinată în raport cu posibilele consecințe asupra caracterului echitabil al procesului în ansamblu.

b) Accesul avocaților reclamantului la documente și probe

69. Curtea subliniază că art. 6 § 3 lit. b) din Convenție asigură oricărei persoane acuzate de o infracțiune dreptul să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale. Mai mult, „înlesnirile” care trebuie asigurate oricărui acuzat includ posibilitatea de a fi informat, pentru pregătirea apărării sale, despre rezultatul cercetărilor efectuate pe parcursul procesului.

70. Curtea reamintește că a constatat deja că accesul nerestricționat la dosarul cauzei și folosirea nerestricționată a notițelor, inclusiv, după caz, posibilitatea de a obține copii ale documentelor relevante, constituie garanții importante ale procesului echitabil. Neasigurarea acestui tip de acces a reprezentat, în motivarea Curții, unul dintre factorii care au determinat constatarea încălcării principiului egalității armelor (a se vedea *Matyjek împotriva Poloniei*, nr. 38184/03, pct. 59 și 63, CEDO 2007-V, și *Luboch împotriva Poloniei*, nr. 37469/05, pct. 64 și 68, 15 ianuarie 2008).

71. În prezenta cauză, Curtea reține că avocații reclamantului nu au putut obține acces direct la dosarul cauzei decât într-un stadiu târziu; inițial, nu li s-a furnizat nicio copie a rechizitoriului (a se vedea *supra*, pct. 24 și 40). Mai mult, aceștia nu au putut obține o copie a transcrierilor interceptărilor telefonice sau o copie înregistrată a convorbirilor telefonice interceptate folosite ca probe în dosar. În această privință, avocații reclamantului au adresat instanțelor interne numeroase cereri pentru încuviințarea accesului la dosar. De asemenea, Curtea reține că lipsa accesului la dosar, care a cauzat dificultăți pentru pregătirea apărării, a fost tocmai motivul invocat de avocații reclamantului pentru a cere renunțarea la mandatul de reprezentare a reclamantului.

(c) Administrarea și aprecierea probelor

72. Curtea reiterează că, în temeiul art. 19 din Convenție, are datoria de a asigura respectarea angajamentelor asumate de statele contractante ale Convenției. În special, aceasta nu are misiunea de a examina erori de fapt sau de drept prezumtiv comise de o instanță națională decât în cazul în care și în măsura în care este posibil ca acestea să fi încălcat drepturi și libertăți protejate prin Convenție. Deși art. 6 din Convenție garantează dreptul la un proces echitabil, acesta nu prevede nicio normă privind admisibilitatea probelor ca atare, aspect care trebuie să fie reglementat în principal prin legislația națională [a se vedea *Brualla Gómez de la Torre împotriva Spaniei*, 19 decembrie 1997, pct. 31, *Culegere* 1997-VIII, și *García Ruiz împotriva Spaniei* (MC), nr. 30544/96, pct. 28, CEDO 1999-I].

73. Prin urmare, Curtea nu are rolul de a stabili, ca principiu, dacă anumite tipuri de mijloace de probă – de exemplu, probe obținute nelegal – pot fi admisibile. Curtea a constatat deja, în cadrul circumstanțelor specifice ale unei anumite cauze, că faptul că instanțele interne au utilizat ca mijloc de probă exclusiv transcrieri ale unor convorbiri telefonice obținute nelegal nu contravenea cerințelor de echitate consacrate la art. 6 din Convenție (a se vedea, între altele hotărâri, *Khan împotriva Regatului Unit*, nr. 35394/97, pct. 34, CEDO 2000-V; *P.G. și J.H. împotriva Regatului Unit*, nr. 44787/98, pct. 76, CEDO 2001-IX).

74. Prin urmare, întrebarea la care trebuie să se răspundă este dacă procesul în ansamblu,

inclusiv modul în care au fost obținute probele, a fost echitabil [a se vedea *Al-Khawaja și Tahery împotriva Regatului Unit* (MC), citată anterior, pct. 144].

75. La stabilirea caracterului echitabil al procesului în ansamblu, trebuie să se țină seama dacă s-a respectat dreptul la apărare. Trebuie să se examineze în special dacă reclamantului i s-a acordat posibilitatea de a contesta autenticitatea probelor și de a se opune utilizării lor. În plus, trebuie să se țină seama de calitatea probelor, inclusiv dacă circumstanțele în care au fost obținute pun la îndoială fiabilitatea sau exactitatea acestora [a se vedea *Bykov împotriva Rusiei* (MC), nr. 4378/02, pct. 90, 10 martie 2009].

76. În prezenta cauză, Curtea este conștientă că utilizarea casetelor audio poate să ridice, în primul rând, o problemă în temeiul art. 8 din Convenție. Cu toate acestea, reclamantul nu a formulat o astfel de cerere. Cu toate acestea, atunci când se efectuează o analiză în temeiul art. 6, trebuie să se țină seama de constatările Curții în temeiul art. 8, din hotărârea *Dumitru Popescu* (nr. 2), citată anterior, cu privire la fondul dispozițiilor românești relevante referitoare la supravegherea convorbirilor telefonice, în vigoare la momentul respectiv. Curtea a declarat că, la momentul procesului, dreptul aplicabil nu oferea suficiente garanții împotriva ingerinței arbitrare în viața privată a reclamantului (*ibid*, pct. 61). S-a stabilit, între altele, că autorizația prealabilă de supraveghere a convorbirilor telefonice a fost eliberată de un procuror și nu de o instanță independentă și imparțială.

77. Curtea reiterează că probele nu au valoare prestabilită în cadrul procedurii penale a statului pârât. Instanțele au libertatea de a interpreta probele în contextul cauzei și în lumina tuturor celorlalte mijloace de probă prezentate în fața acestora (a se vedea *Dumitru Popescu*, citată anterior, pct. 110).

78. Curtea observă că înregistrările au jucat un rol important în seria de probe apreciate de instanțe. Astfel, la începutul procedurii, instanța de prim grad a considerat că era absolut necesar un raport de expertiză tehnică privind înregistrările (a se vedea pct. 11) și a dispus întocmirea unui astfel de raport. Mai mult, instanța de prim grad și-a întemeiat raționamentul pe transcrierile înregistrărilor, concluzionând că acestea „nu lasă loc de prea multe îndoieli” în ceea ce privește vinovăția inculpatului, deși admitea totodată că declarațiile date de co-inculpați nu erau pe deplin fiabile deoarece se putea „considera [...] că au o [...] doză de subiectivitate” (a se vedea pct. 44).

79. În ciuda importanței înregistrărilor în aprecierea probelor, instanța de prim grad și-a schimbat poziția inițială privind necesitatea întocmirii unui raport de expertiză tehnică pentru a se stabili autenticitatea înregistrărilor. La sfârșitul procesului, a considerat că raportul era inutil și și-a revizuit decizia privind propunerea acestei probe (a se vedea pct. 39).

80. În plus, deși înainte de pronunțarea hotărârii I.N.E.C. a prezentat un raport de expertiză tehnică în care se preciza că existau îndoieli cu privire la autenticitatea înregistrărilor (a se vedea pct. 41), instanța de prim grad s-a bazat pe transcrieri în loc să redeschidă procedura pentru a le permite părților să prezinte observații cu privire la raport.

81. Curtea subliniază că instanțele interne nu numai că și-au întemeiat hotărârile pe înregistrări cu o autenticitate contestată, dar nici nu au răspuns la argumentele reclamantului conform cărora nu i-au fost prezentate transcrierile și, prin urmare, nu le cunoștea conținutul.

d) Concluzii

82. Curtea reține că niciuna dintre neregularitățile constatate în faza de urmărire penală și cea de judecată în primă instanță nu a fost remediată ulterior de către instanța de apel. Deși avea competență să verifice toate aspectele cauzei atât în fapt, cât și în drept, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a efectuat o nouă cercetare judecătorească asupra probelor disponibile și a argumentelor de fapt și de drept formulate de părți. Atât Curtea de Apel București, cât și Înalta Curte de Casație și Justiție nu au făcut decât să reitereze constatările procurorului și nu au cercetat plângerile formulate în mod repetat de către pârâți în legătură cu neregularitățile din cursul procesului.

83. Având în vedere constatările de mai sus, Curtea concluzionează că procesul în litigiu, în ansamblu, nu a respectat cerințele unui proces echitabil.

84. În consecință, Curtea consideră că a fost încălcat art. 6 § 1 coroborat cu art. 6 § 3 lit. b), c) și d) din Convenție.

II. Cu privire la celelalte pretinse încălcări ale Convenției

85. În cele din urmă, reclamantul s-a plâns, în temeiul art. 6 din Convenție, de încălcarea dreptului său la pronunțarea hotărârii în ședință publică și încălcarea dreptului său la prezumția de nevinovăție ca urmare a mediatizării procesului.

86. În lumina tuturor elementelor de care dispune și în măsura în care este competentă să se pronunțe asupra aspectelor sesizate, Curtea constată că aceste capete de cerere nu indică nicio pretinsă încălcare a art. 6 din Convenție. Rezultă că aceste capete de cerere sunt inadmisibile deoarece sunt în mod vădit nefondate în sensul art. 35 § 3 și trebuie respinse în temeiul și art. 35 § 4 din Convenție.

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

87. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”.

A. Prejudiciu

88. Reclamantul a solicitat 5 000 euro (EUR) pentru prejudiciul moral.

89. Guvernul consideră că pretenția reclamantului este nefondată și nejustificată.

90. Având în vedere toate circumstanțele prezentei cauze, Curtea admite că reclamantul a suferit un prejudiciu moral care nu poate fi compensat prin simpla constatare a unei încălcări. Pronunțându-se în echitate, Curtea acordă reclamantului suma de 4 000 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit pentru aceasta.

91. În plus, Curtea reiterează că, atunci când o persoană, precum în cazul de față, a fost condamnată în cadrul unei proceduri interne care nu a respectat cerințele unui proces echitabil, un nou proces sau redeschiderea procedurii interne, la cererea persoanei interesate, reprezintă o modalitate corespunzătoare de reparare a încălcării cauzate.

B. Cheltuieli de judecată

92. Reclamantul a solicitat, de asemenea, 10 000 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată. Suma reprezenta contravaloarea a 100 de ore de activitate juridică efectuată de avocații săi la un tarif de 100 EUR/oră. Reclamantul a mai solicitat 20 264 EUR pentru cheltuielile aferente traducerilor.

93. Guvernul a contestat această pretenție. În opinia acestuia, reclamantul nu a demonstrat caracterul rezonabil și necesar al cheltuielilor.

94. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea cheltuielilor de judecată numai în măsura în care s-a stabilit caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În prezenta cauză, ținând seama de documentele de care dispune și de criteriile menționate anterior, Curtea consideră că este rezonabil să acorde suma de 3 000 EUR pentru toate cheltuielile.

C. Dobânzi moratorii

95. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive,
în unanimitate,
CURTEA:

1. declară admisibile capetele de cerere referitoare la modificarea compunerii completului de judecată în primă instanță, accesul avocaților reclamantului la dosar și probe, precum și folosirea înregistrărilor convorbirilor telefonice ale reclamantului ca probe și declară inadmisibile celelalte capete de cerere;
2. hotărăște că a fost încălcat art. 6 § 1 coroborat cu art. 6 § 3 lit. b), c) și d) din Convenție;
3. hotărăște:
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i) 4 000 EUR (patru mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - ii) 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice sumă ce poate fi datorată de reclamant cu titlu de impozit;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu

trei puncte procentuale;
4. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 18 martie 2014, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulamentul Curții.

PREȘEDINTE,
JOSEP CASADEVALL

Grefier,
Santiago Quesada